

การศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี

Professional Characteristics of Executives under the Center of Non-Formal
and Informal District-Based Education in Saraburi Province

ธิตานันท์ เตจา¹, และ เกสินี ชิวปรีชา

Thitanan taja and Kesinee Chiwpreecha

Received May 23, 2021 & Revise June 28, 2021 & Accepted June 30, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสระบุรี และ2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู กศน. ตำบล รวมทั้งสิ้น 80 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสอบถาม มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์-ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1)คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสระบุรี โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.55) 2)แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสระบุรี พบว่า คุณลักษณะทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการทำงานเป็นทีมควรได้รับการพัฒนาให้อยู่ในระดับสูงขึ้น ซึ่งด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ มีแนวทางการพัฒนา 8 ข้อ,ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีแนวทางการพัฒนา 7 ข้อ และด้านการทำงานเป็นทีมมีแนวทางการพัฒนา 10 ข้อ

คำสำคัญ: 1.คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ, 2.ศูนย์การศึกษานอกระบบ, 3.การศึกษาตามอัธยาศัย

Abstract

This research aimed to studies the professional administrator characteristics and the guidelines for professional administrator characteristics development of Non-Formal and Informal Education in Saraburi Province. The research instrument was a 5 level rating scale

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Email : kesineex0@hotmail.com

questionnaire which approved by IOC was 0.67-1.00 and reliability was 0.87 The data were analyzed to calculate percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The findings were as follows: 1)The overall of the professional administrator characteristics of non-Formal and Informal Education in Saraburi Province at middle level (\bar{X} = 3.26, S.D. = 0.55). 2)The guidelines for professional administrator characteristics development of Non-Formal and Informal Education District-based Center in Saraburi Province were 3 aspect such as 1) the 8 approaches for Academic Leadership 2)the 7 approaches for Application of Information and Communication Technology and 3) the 10 approaches for Teamwork.

Keywords: 1.Professional Characteristics of Executives, 2.Center of Non-Formal ,3.Informal Based Education

1.บทนำ

จากการประเมินคุณภาพของ กศน.อำเภอทั่วประเทศ โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในปี พุทธศักราช 2559 พบว่า ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอทั่วประเทศ ร้อยละ 80 มีปัญหาในด้านคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะปัญหาด้านบุคลากร อาจเกิดจากครูผู้สอนที่ไม่เข้าใจวิธีการเรียนการสอนอย่างมีระบบ และยังขาดความสามารถในการจัดการนำข้อมูลมาช่วยในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษา อาจไม่เห็นความสำคัญต่อการนำผลการประเมินมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจึงอาจส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดสระบุรี เป็นหน่วยงานหนึ่งในร้อยละ 80 ของ กศน.อำเภอทั่วประเทศ ที่มีปัญหาในด้านคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนจากการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี,2560) ซึ่งจะได้เข้าสู่รอบการประเมินรอบต่อไปในปี พุทธศักราช 2565 ดังนั้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดสระบุรี เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับนักศึกษา ประชาชนที่มีความหลากหลาย เพื่อให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับ มีความน่าเชื่อถือ สร้างความเชื่อมั่นให้เกิดกับผู้รับบริการ ประชาชน ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดสระบุรี จึงควรที่จะมีการศึกษาระดับของคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดสระบุรี เพื่อจะได้ให้ทราบข้อมูลสารสนเทศว่า คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดสระบุรี อยู่ในระดับใด เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดสระบุรี ให้สูงขึ้น

ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จึงเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดสระบุรี ซึ่งหากผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญ ที่จะช่วยส่งเสริมสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สร้างแรงจูงใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานร่วมกับผู้บริหาร

หากสถานศึกษามีผู้บริหารเป็นบุคคลที่ขาดคุณสมบัติและขาดคุณลักษณะของความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ก็อาจส่งผลให้การ ได้รับผลกระทบจากการประเมินคุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบต่อไปอีก

การศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระบุรี โดยศึกษาจากความคิดเห็นของผู้บริหาร ข้าราชการครู ครู กศน. ตำบล และครูอาสาสมัคร เพื่อจะได้นำผลการศึกษาวิจัยเป็นข้อมูลสารสนเทศ ในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสระบุรี ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสระบุรี

3.แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ

ธีระ รุญเจริญ (2553) กล่าวถึงคุณลักษณะนักบริหารการศึกษามืออาชีพ ควรมี 6 ประการ ดังนี้

1. มีพื้นฐานเดิมเป็นทุน นั่นคือ มีความเป็นผู้นำตามธรรมชาติเดิมเป็นทุน เช่น
2. มีการศึกษา กล่าวคือ นักบริหารมืออาชีพควรได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการบริหาร การศึกษาเป็นอย่างต่ำ โดยหลักสูตรจะครอบคลุมเนื้อหาสาระ ดังนี้
3. มีบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ นั่นคือ
4. มีคุณธรรม จริยธรรม ในเรื่องต่อไปนี้
5. มีความสามารถ ความชำนาญ ในเรื่องต่อไปนี้
6. มีความรู้ลึกและรอบรู้ ในเรื่องต่อไปนี้

คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดสระบุรี ที่จะศึกษาในครั้งนี้ ได้มาจากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน ซึ่งสรุปคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ 6 ด้าน (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา,2547;นพพงษ์ บุญจิตราดุล,2534; ธีระ รุญเจริญ ,2553;จรัส อติวิทยากรณ์,2554; เรณู กองชาญ,2553; จำลอง นักพ็อน,2558; กนกอร สมปราชญ์,2550; Seyfarth,1999; Gunningham &Cordeiro, 2000) ได้แก่

1) ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะด้านการวางแผนจัดทำหลักสูตร การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนิเทศ การพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรการเรียนรู้ ความร่วมมือและสนับสนุนการปรับปรุงการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การส่งเสริมโอกาสให้ครูได้พัฒนาความรู้โดยการอบรมสัมมนาและแสวงหาความรู้ สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียน การสอน

2) ด้านวิสัยทัศน์และศักยภาพการบริหาร หมายถึง คุณลักษณะด้านการวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในการบริหาร การใช้แผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการ ความเป็นผู้นำ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เหมาะสมกับการยกย่อง ที่แสดงถึงการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

3) ด้านจิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะด้านความเสียสละ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีมนุษยสัมพันธ์ แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ให้การช่วยเหลือสังคม พัฒนาความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน โดยการสร้างกิจกรรมความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ จนเป็นที่ยอมรับ มีความรับผิดชอบหน้าที่ มุ่งมั่น ขยันอดทน เสียสละและอุทิศตน มีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ยึดมั่นอุดมการณ์ของการทำงาน

4) ด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง คุณลักษณะด้านการปฏิบัติตนตามหลักธรรมาภิบาลหลักประชาธิปไตย ความความยุติธรรม โปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งกาย วาจาและใจ มีศีลธรรม รับผิดชอบชั่วดี จรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ผิดออกจากกัน ทำในสิ่งที่ถูกต้องด้วยความตั้งใจและเจตนาที่ดีงาม

5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง คุณลักษณะในด้านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษา นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการบริหาร เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากร และผู้เรียน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผสมผสานเทคโนโลยีนวัตกรรมสู่เป้าหมายได้เป็นอย่างดี

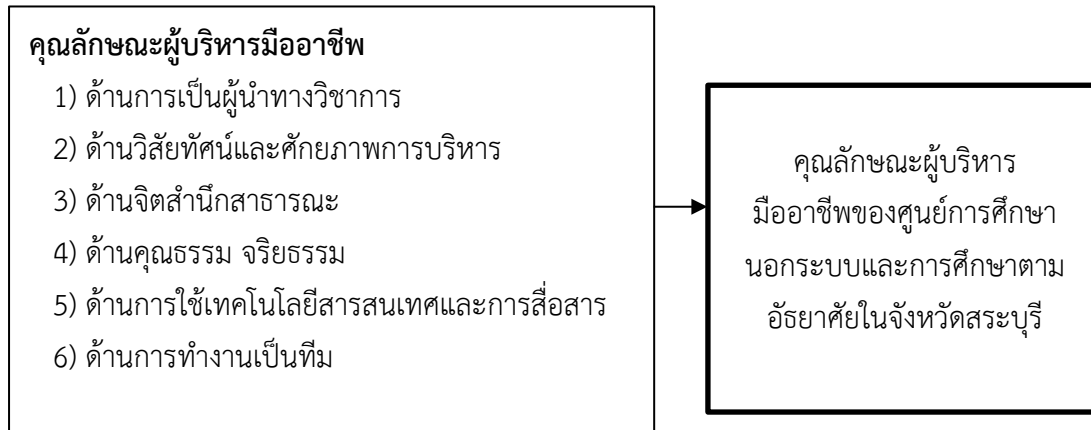
6) ด้านการทำงานเป็นทีม หมายถึง คุณลักษณะด้านการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวิธีการปฏิบัติงาน จัดกิจกรรม และการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องการกระจายอำนาจการตัดสินใจและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม บริหารจัดการงานทรัพยากรบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษาผู้ใหญ่ เริ่มมีอย่างเป็นทางการในปี 2483 โดยรัฐบาลในขณะนั้น ได้ให้มีการจัดตั้ง "กองการศึกษาผู้ใหญ่" สังกัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อรับผิดชอบงานการศึกษาผู้ใหญ่โดยตรง และได้ริเริ่มโครงการรณรงค์การรู้หนังสือทั่วประเทศ พร้อมกับประกาศใช้กฎหมายบังคับให้ประชาชนผู้ไม่รู้หนังสือที่มีอายุระหว่าง 20 ถึง 45 ปี เสียค่าเล่าเรียนเป็นรายปี จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้รู้หนังสือแล้ว ซึ่งโครงการรณรงค์ดังกล่าวประสบความสำเร็จพอสมควร แต่ต้องหยุดชะงักไปเนื่องจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อมา ได้มีการขยายโอกาสการศึกษาผู้ใหญ่อย่างกว้างขวางในช่วงปี 2513-2523 รัฐบาลจึงได้ยกฐานะกองการศึกษาผู้ใหญ่ ขึ้นเป็น "กรมการศึกษานอกโรงเรียน" ขึ้น เพื่อจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับประชาชนในวันที่ 24 มีนาคม 2522(สำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน ที่มา <http://www.nfe.go.th/>)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2554) ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลขึ้น ประกอบด้วย 4 ด้านได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านกานิเทศติดตามและรายงานผลเพื่อให้คณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล หัวหน้าการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล และผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลให้ไปสู่มาตรฐาน

4.กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

5.ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสระบุรี จำนวน 13 อำเภอ โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดสระบุรี เป็นผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี จำนวน 10 อำเภอ จากทั้งหมด 13 อำเภอ ได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครซซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสระบุรี เป็นผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม อำเภอละ 8 คน รวมทั้งสิ้น 80 คน ได้มาโดยสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มี 2 ฉบับ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสระบุรี ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Item Objective Congruence : IOC) ระหว่าง 0.67 -1.0 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.91

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Interview) ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษาตลอดชีวิต 3 คน ด้านการบริหารสถานศึกษามืออาชีพ 3 คน และนักวิชาการด้านมาตรฐานวิชาชีพบริหารการศึกษา 1 คน รวมผู้ให้สัมภาษณ์ 7 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดสระบุรี โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ตามโครงสร้าง และบรรยายเป็นความเรียง

6.ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสระบุรี พบว่า

ตารางที่ 1 คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสระบุรี

คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ระดับ
ด้านคุณธรรม จริยธรรม	3.65	0.55	ระดับมากที่สุด	1
ด้านจิตสำนึกสาธารณะ	3.58	0.59	ระดับมาก	2
ด้านการทำงานเป็นทีม	3.37	0.57	ระดับน้อย	3
ภาพรวม	3.26	0.55	ระดับปานกลาง	

จากตารางโดยรวมคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสระบุรี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากเป็นอันดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ ด้านจิตสำนึกสาธารณะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.57) ส่วนด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.37$, S.D. = 0.57)

2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดสระบุรี พบว่า

คุณลักษณะ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการทำงาน เป็นทีม ควรได้รับการพัฒนาให้อยู่ในระดับสูงขึ้น มีแนวทางการพัฒนาตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

1.คุณลักษณะด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ มีแนวทางการพัฒนา พบว่า

ผู้บริหารต้องเป็นผู้รอบรู้ในงานวิชาการ มีความรู้ความสามารถมีความเชี่ยวชาญมากพอที่จะเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ สามารถตัดสินใจ และแก้ปัญหาเกี่ยวกับงานวิชาการได้

ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหารจัดให้มีระบบการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนางานวิชาการ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทุกคนมีสื่อการสอนอย่างเพียงพอ

ผู้บริหารต้องนำความรู้สมัยใหม่มาอบรมพัฒนาครู หรือนิเทศการเรียนการสอนได้

ผู้บริหารสามารถเป็นผู้นำในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21

ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ครูทุกคนแสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผิดชอบในงานวิชาการ ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เป็นต้น

ผู้บริหารแก้ปัญหาทางวิชาการ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา แก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีหลักการ กฎเกณฑ์ที่ชัดเจน สร้างความพึงพอใจให้กับผู้สอนและผู้เรียนด้วยความเสมอภาคและเหมาะสม

ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ พัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพของตนเอง เป็นผู้นำด้านวิชาการ ส่งเสริม การพัฒนาวิชาชีพของครูให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

2. คุณลักษณะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีแนวทางการพัฒนา พบว่า

- 1) ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 2) ผู้บริหารต้องวางแผนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม
- 3) ผู้บริหารเป็นผู้นำด้านการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร สามารถจัดหาเครื่องมือและระบบการ บริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4) ผู้บริหารนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการวางแผนบริหารวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) ผู้บริหารเห็นความสำคัญและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรอบรมพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล
- 6) ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูและบุคลากร มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนา ผู้เรียนศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอให้มีคุณภาพ มีการติดตามประเมินผล และ นำผลการติดตามประเมินผู้เรียนมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
- 7) ผู้บริหารส่งเสริมให้ ครู กศน.ตำบล ข้าราชการครู และครูอาสาสมัครใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ การจัดการเรียนการสอนที่มีผู้เรียนต่างวัยต่างอาชีพ ของระบบการเรียนในรูปแบบศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอซึ่งแตกต่างจากการเรียนในระบบโรงเรียน

3. คุณลักษณะด้านการทำงานเป็นทีม มีแนวทางการพัฒนา พบว่า

- 1) ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการโดยกำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้
- 2) ผู้บริหารสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ และการทำงานเป็นทีม
- 3) ผู้บริหารเป็นผู้นำการทำงานเป็นทีม และปรับบทบาทของตนเองเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตาม และทำให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาปรับบทบาทเป็นผู้นำตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม
- 4) ผู้บริหารมีการจัดตั้งคณะทำงาน หรือทีมงาน ให้คำแนะนำแก่ทีมงาน และเปิดโอกาสให้ครูทุกคน แสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาและร่วมรับผิดชอบ
- 5) ผู้บริหารส่งเสริมให้ ครู กศน.ตำบล ข้าราชการครู และครูอาสาสมัคร มีความเสียสละ พัฒนาตนเอง คิดสร้างสรรค์ กล้าที่จะเป็นหัวหน้าคณะทำงาน และชอบที่จะทำงานเป็นทีม
- 6) ผู้บริหารสามารถประสานความร่วมมือร่วมกับเครือข่าย
- 7) ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา
- 8) ผู้บริหารสามารถมีทักษะในการสร้างแรงจูงใจและสร้างความเชื่อมั่นที่ดี
- 9) ผู้บริหารสามารถมีความเป็นนักสื่อสารและเป็นผู้ฟังที่ดี
- 10) ผู้บริหารสามารถยอมรับความแตกต่าง เปิดใจรับความคิดเห็นใหม่ ๆ

7.อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจในการอภิปราย ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระบุรี โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจากการบริหารศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดสระบุรี มีสภาพปัญหาและข้อจำกัดเกี่ยวกับ

รูปแบบการจัดการศึกษาที่เป็นการศึกษานอกระบบและการตามอัธยาศัย ผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ มีความรู้ ความสามารถและเชี่ยวชาญระดับสูง เป็นผู้นำทางวิชาการ เพราะหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผู้เรียน ที่มีวัยแตกต่างกันมาก ผู้เรียนเป็นผู้สูงวัยมากทำให้การบริหารจัดการเรียนการสอนและงานวิชาการต้องพึ่ง ผู้บริหารที่มีความสามารถในการบริหารจัดการอย่างมืออาชีพ มีความเข้าใจด้านกฎหมายการศึกษา ดังที่ ทิพวรรณ ล้วนปลื้มศรีสกุล (2562) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับ เป้าหมายการศึกษาของนโยบายไทยแลนด์ 4.0 พบว่า กฎระเบียบเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องถือปฏิบัติอย่างถูกต้อง คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษา รูปแบบใหม่ในปัจจุบัน เช่น โรงเรียนประชารัฐ โรงเรียนร่วมพัฒนา โรงเรียนนิติบุคคล โรงเรียนเขตพื้นที่นวัตกรรม คือคุณลักษณะที่ สอดคล้องกับเป้าหมายด้านกฎหมายที่รองรับการจัดการศึกษาให้มีอิสระและความรับผิดชอบ ซึ่งจะมีบทบาทที่ แตกต่างจากผู้บริหารสถานศึกษาโดยทั่วไปและ Gunningham and Cordeiro (2000) กล่าวว่า บทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำทางวิชาการหรือผู้จัดการสถานศึกษาว่าบทบาทของผู้บริหาร คือผู้นำ ทางวิชาการหรือผู้จัดการสถานศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการ จะเน้นไปที่การพัฒนาหลักสูตรและการสอน การ พัฒนาคณะครู การนิเทศการสอน การประเมินโปรแกรม ครูและนักเรียน และการปรับปรุงการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง และยังได้กล่าวถึงแนวโน้มของงานวิจัยส่วนใหญ่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำทาง วิชาการเป็นอันดับแรก

2. สำหรับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ใน จังหวัดสระบุรี ที่พบว่า มีคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ 3 ด้าน ได้แก่ ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้าน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการทำงานเป็นทีม ควรพัฒนาให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้ เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคปัจจุบัน จะต้องรู้จักนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการ บริหารจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนประสบความสำเร็จมีคุณภาพสมบูรณ์ทั้งเป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุขในชีวิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังที่ กุลจิรา รักษนคร (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษารอบแนวคิดของผู้บริหารมืออาชีพยุคการศึกษา 4.0 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนไป ในทางที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาระบบการศึกษาแสวงหาวิธีการ ทักษะศักยภาพและความสามารถในการ นำองค์กรทางการศึกษาแบบมืออาชีพไปสู่ยุคการศึกษา 4.0 ที่โลกต้องปรับเปลี่ยนผู้บริหารจึงต้องพัฒนาตนเอง ในทุกๆด้าน ที่สามารถสนองใจหทัยตามความคาดหวังโดยตรง การเป็นผู้บริหารมืออาชีพยุค 4.0 ที่จะนำความสำเร็จ ไปสู่สถานศึกษาทุกระดับต้องพัฒนาผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำขั้นสูงขึ้นไป ส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลและ ประสิทธิภาพในการนำองค์การมุ่งสู่เป้าหมายที่ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ การบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างยั่งยืน โดยมีความรู้ความสามารถ ความรอบรู้ด้านการบริหารจัดการศึกษา .ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ การ บริหารจัดการหลักสูตรและการสอน, การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ และการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ใน สถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับณัฐชา พิภพทอง (2559) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับการบริหาร เชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า คุณลักษณะ ผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ได้แก่ การเป็น ผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม การเป็นผู้นำทางวิชาการ การเป็นผู้นำการพัฒนาตนเอง ในเชิงบริหาร การเป็นผู้นำ ด้านการบริหารจัดการ เป็นต้น ทั้งนี้ การที่ผู้บริหารมีคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพจะนำไปสู่การบริหาร จัดการศึกษาและบริหารสถานศึกษาทุกประเภทได้ประสบความสำเร็จ จะต้องมีความรู้ความสามารถในทางวิชาการ มี คุณธรรม จริยธรรม และการทำงานเป็นทีม ดังที่ธีระ รุญเจริญ (2553) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ไว้ว่า เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีวิสัยทัศน์ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถ ความชำนาญ ในการ

บริหารการศึกษาตามหลักวิชา ยึดการบริหารโดยองค์คณะบุคคลการมีส่วนร่วม ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม มีความรู้
ลึกและรอบรู้ ในการบริหารจัดการศึกษา ระเบียบกฎหมาย และบริบททางสังคม

8. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจควรไปศึกษาในครั้งต่อไปคือ การบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างไร ในยุคของการแพร่ระบาดของโควิด 19 ที่ส่งเสริมการศึกษาและ
มีความปลอดภัยต่อการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อยู่ในระบบของการศึกษา
ตามอัธยาศัย

9. เอกสารอ้างอิง

- กุลจิรา รักชนคร. (2563). *การศึกษารอบแนวคิดของผู้บริหารมืออาชีพยุคการศึกษา 4.0*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- จรัส อติวิทยากรณ์. (2554). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จำลอง นักพ่อน. (2548). *นักบริหารการศึกษามืออาชีพ*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษาวัดไร่ขิง.
- ณัฐชา พิภพทอง. (2559). *คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9*. วิทยานิพนธ์การ บริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิพวรรณ ล้วนปลื้มสิกุล. (2562). *คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาของนโยบายไทยแลนด์ 4.0*. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดการแลพบการบริหารการศึกษายุคปฏิรูป การศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2551). *ไต่ต่อผู้บริหาร*. เชียงใหม่ : ออเรนจ์ กรุ๊ป ดีไซน์.
- เรณู กองชาญ. (2553). *คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพตามทัศนะของครูในอำเภอแม่เหล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: รั้งสีการพิมพ์.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย. (2554). *มาตรฐาน กศน.ตำบล*. กรุงเทพฯ :ม.ป.ท.
- Krejcie,R.V. and Morgan, D.W. (1970). *Determining sample size for research activities*. Education and Psychological Measurement, 30(3).